

Cerrahi Hemşiresinin Başucu Kitabı

Editörler

Doç. Dr. Bilsev Demir
Hemş. Muhdedir Caner

Hipokrat
Yayıncılık

© 2024 CERRAHİ HEMŞİRESİNİN BAŞUCU KİTABI

ISBN: 978-625-6429-75-8

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Doç. Dr. Bilsev Demir

Hemş. Muhdedir Caner

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Cerrahi hastalıkların tedavisi hasta ve yakınları için zorlu bir süreç olmakla birlikte multidisipliner bir sistem gerektirir. Ayrıca kaliteli sağlık hizmeti sunulmasında en önemli faktör eğitilmiş, bilgili ve profesyonel sağlık ekibine sahip olmaktır. Kaliteli bir sağlık hizmeti için, multidisipliner takım olmanın önemine dikkat çeken Prof. Dr. Nusret Fişek de “Tek söz devri geçti. Devir orkestra devridir” diyerek sağlık ekibinin sağlık hizmetlerindeki önemini vurgulamıştır. Bu takımın içerisinde olan profesyonel mesleklerden biride cerrahi hemşiresidir. Cerrahi hemşiresi ameliyat öncesinden taburculuğuna kadar hastanın tüm holistik bakım gereksinimlerini karşılayan, alana özgü eğitim ve öğretim alan özel bir hemşirelik dalıdır. Cerrahi hemşireliği uzun yıllardır varlığını geliştirerek koruyan büyük bir gruptur. Buradan yola çıkarak hazırladığımız bu kitap cerrahi hemşireliği alanında hizmet sunacak olan öğrenciler ve cerrahi hemşireleri için yararlı bir kaynak niteliğindedir.

Kitabın hazırlanmasında, sayfa düzenlenmesinde ve kitabın basımında büyük çabaları olan emeği geçen tüm yazarlara titiz çalışmalarını için teşekkür eder, alana faydalı olması dileklerimizle sevgi ve saygılarımızla

Doç. Dr. Bilsev Demir
Hemş. Muhdedir Caner

Katkıda Bulunanlar

Ahmet ÖZDEMİR, Dr. Öğr. Üyesi

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD.

Dilek AYGİN, Prof. Dr.

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD.

Dilek GÜMÜŞ, Dr. Öğr. Üyesi

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım Programı

Elif İŞLEK, Dr. Öğr. Üyesi

Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

Enes AYDIN, Klinisyen Hemşire

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD., Hemşirelik Bölümü

Esmâ AYDIN, Öğr. Gör.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu
Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Ameliyathane Hizmetleri Programı

Esra ANUŞ TOPDEMİR, Dr. Öğr. Üyesi

Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Gizem ZORMAN, Klinisyen Hemşire

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD., Hemşirelik Bölümü

Gülnaz KIZILKAYA, Dr. Öğr. Üyesi

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Gülşen ÖZTÜRK GENÇ, Uzm. Hem.

Üsküdar Devlet Hastanesi, İstanbul

Hasan SARITAŞ, Dr. Öğr. Üyesi

Siirt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Hacire Devran ECER, Öğr. Gör. Dr.

Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu

Tıbbi Hizmetler ve Tekniker Bölümü Anestezi Bölümü

Kübra Nur KURT, Klinisyen Hemşire

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD., Hemşirelik Bölümü

Mehmet Halil ÖZTÜRK, Öğr. Gör. Dr.

Pamukkale Üniversitesi Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Mihriban TUNCER, Öğr. Gör.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Tıbbi Hizmetler ve Tekniker Bölümü, Diyaliz Programı

Neslihan Karakoç, Hemşire

Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi

Nurhan AKTAŞ, Öğr. Üyesi. Dr.

Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi

Remziye CİCİ, Dr. Öğr. Üyesi

Hittit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Semra BÜLBÜLOĞLU, Doç. Dr.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD., Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Tuğçe YEŞİLYAPRAK, Öğr. Gör. Dr.

Pamukkale Üniversitesi Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Tülay ÇIKRIK, Öğr. Gör.

Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Evde Bakım Programı

Zeynep YILMAZ, Öğr. Gör. Dr.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Tıbbi Hizmetler ve Tekniker Bölümü, Diyaliz Programı

İçindekiler

vii

Bölüm 1

Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği 1

Ahmet Özdemir

Giriş.....	1
Veri Toplama.....	2
Tanımlama.....	4
Planlama.....	4
Uygulama.....	4
Değerlendirme.....	9
Sonuç.....	9

Bölüm 2

Cerrahide Sıvı Elektrolit Dengesizlikleri ve Hemşirelik Yönetimi11

Tülay Çıkrık

Suyun Görevleri, Kazanç ve Kayıpları.....	13
Sıvı Dengesi Bozuklukları.....	13
Elektrolit Dengesi Bozuklukları.....	14

Bölüm 3

Ameliyat Öncesi Dönemde Hemşirelik Yönetimi25

Neslihan Karakoç

Giriş.....	25
Fizyolojik Hazırlık.....	26
Psikolojik Hazırlık.....	33
Kanuni Hazırlık.....	34
Hasta Eğitimi.....	34
Operasyon Öncesi Hazırlık.....	39

Bölüm 4**Ameliyat Sırası Dönemde Hemşirelik Yönetimi45****Esra Anuş Topdemir**

Giriş.....	45
Cerrahi Ekip Üyeleri	45
Perioperatif Hemşirelik Bakımı	46
Ameliyat Dönemi Bakımda Temel Kavramlar	46
Ameliyathaneye Hasta Kabulü.....	47
Ameliyathanede Hastaya Uygulanan Girişimler.....	47
Ameliyathanede Aseptik Teknik	48
Cerrahi Aletler	48
Alet Masasının/Mayo Masanın Hazırlanması.....	49
Alet Sayımı ve Bakımı	49
Ameliyathanede Güvenli Çevre.....	49
Ameliyat Döneminde Hipotermi	50

Bölüm 5**Ameliyat Sonrası Dönemde Hemşirelik Yönetimi53****Nurhan Aktaş**

Giriş.....	53
Anestezi Sonrası Bakım Ünitesine (Postanesthesia Care Unit:PACU) Hastanın Kabulü.....	53
Ameliyat Sonrası Oluşabilecek Komplikasyonlar ve Hemşirelik Bakımı	55
Anestezi Sonrası Bakım Ünitesinden (Postanesthesia Care Unit:PACU) Taburculuk	60
Günübirlik Cerrahi Ünitesinden Taburculuk	61
Cerrahi Üniteye Taburculuk	61
Taburculuğun Planlanması ve Evde Bakım	62

Bölüm 6**Cerrahi Hastasında Şok Yönetimi.....65****Dilek Gümüş • Zeynep Yılmaz**

Özet.....	65
Giriş.....	65
Şok.....	66
Şok Tablosu Gelişen Cerrahi Hastasında Hemşirelik Yönetimi.....	80
Sonuç	81

Bölüm 7**Cerrahi Süreçte Yara İyileşmesi ve Hemşirelik Yönetimi85****Gülşen Öztürk Genç**

Giriş.....	85
Yaranın Tanımı ve Sınıflandırması	85
Yara İyileşme Süreci.....	87
Yara İyileşme Türleri.....	89
Yara İyileşmesini Etkileyen Faktörler.....	89
Yara İyileşmesinde Görülen Komplikasyonlar	92
Yara Bakımı ve Hemşirelik Yönetimi.....	93
Yara Bakım ve Tedavisinde Güncel Yaklaşımlar	95
Sonuç	99

Bölüm 8**Cerrahi Süreçte Hasta Güvenliği ve Güvenli Cerrahi Uygulamaları103****Esmâ Aydın • Dilek Aygün**

Giriş.....	103
Hasta Güvenliğinin Tarihçesi.....	104
Hasta Güvenliği Kültürü.....	104
Hasta Güvenliğini Tehdit Eden Faktörler.....	105
Tıbbi Hata.....	105
Güvenli Cerrahi Kontrol Listesi	107
Etkin Ekip İletişiminin Sağlanması.....	110
Yanlış Kişi/Taraf/Cerrahi Uygulamalarının Önlenmesi	110
Yabancı Cisim Unutulmasının Önlenmesi	113
Ameliyathanede Cerrahi Patoloji Örnek Güvenliği	115
Radyasyon Güvenliğinin Sağlanması	118
Elektro Cerrahi Güvenliğinin Sağlanması	120
Elektrik ve Yangın Tehlikesinin Önlenmesi	123
Güvenli Transfer	123
Güvenli Cerrahi Pozisyon Verme	125
Düşmeye Bağlı Hasta Yaralanmalarının Önlenmesi	125
Basınç Yaralarının Önlenmesi	126
Normoterminin Sürdürülmesi	128
Kimyasal Yaralanmadan Korunma	130
Alerji Riskinin Belirlenmesi.....	130
Lateks Maruziyetinin Önlenmesi	131
İlaç Hatalarının Önlenmesi	132
Enfeksiyonların Önlenmesi	132
Sonuç	134

Bölüm 9**Cerrahi Kliniklerde Kanıta Dayalı Hemşirelik Yönetimi ve Bakım Uygulamaları.....139****Hacire Devran Ecer**

Cerrahi Kliniklerde Kanıta Dayalı Hemşirelik Yönetimi	139
Cerrahi Kliniklerde Kanıta Dayalı Hemşirelik Bakım Uygulamaları	139
Cerrahi Kliniklerde Hasta Hazırlık Süreci.....	142
Cerrahi Kliniklerde Hasta Takibinin Önemi	144
Cerrahi Kliniklerde Gelişebilecek Komplikasyonlar ve Komplikasyonların Yönetimindeki Hemşirelik Uygulamaları	146

Bölüm 10**Beyin ve Sinir Cerrahisi Hemşireliğinde Klinik Uygulamalar153****Remziye Cici**

Anatomi ve Fizyoloji	153
Sinir Sisteminin Tanılanması	157
Merkezi Sinir Sisteminin Cerrahi Gerektiren Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı.....	158

Bölüm 11**Göğüs Cerrahisi Hemşireliğinde Klinik Uygulamalar189****Gülnaz Kızılkaya**

Göğüs Cerrahisi Kliniklerinde Yatan Hastaların Sistem Anatomi ve Fizyolojisi	189
Göğüs Cerrahisi Kliniklerinde Uygulanan Ameliyat Türleri	194
Göğüs Cerrahisi Kliniklerinde Hasta Bakımında Önemli Uygulamalar	201
Göğüs Cerrahisi Kliniklerinde Gelişebilecek Komplikasyonları ve Komplikasyonların Yönetimindeki Hemşirelik Uygulamaları.....	203
Göğüs Cerrahisi Kliniklerinde Uygulanan Ameliyat Türlerine Göre Kanıta Dayalı Hemşirelik Yönetimi ve Bakım Uygulamaları	204
Göğüs Cerrahisi Kliniklerindeki Güncel Uygulamalar	208

Bölüm 12**Üroloji Cerrahisi Hemşireliğinde Klinik Uygulamalar211****Hasan Sarıtaş**

Giriş.....	211
Üroloji Sistem Cerrahisi Yapı ve Fonksiyonları.....	211
Üriner Sistem Yapıları ve Fonksiyonları	211
Üroloji Sisteminde Başvurulan Tanılama Yöntemleri	216

Üriner Sistem Enfeksiyonları	220
Üriner Sistemin Obstrüktif Hastalıkları	222
Ürolojik Sistem Kanseri	225
İyi Huiylu Prostat Hiperplazisi (Benign Prostat Hiperplazisi/BPH)	236
Hidroset	240
Varikösel	240

Bölüm 13

Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Hemşireliği247

Semra Bülbüloğlu • Enes Aydın • Gizem Zorman • Kübra Nur Kurt

Giriş	247
Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Uygulamaları ve Bakım	248
Yanık Yaralanmaları	254
Yanık Yaralanması Sonrası Gelişen Komplikasyonlar	254
Sonuç	258

Bölüm 14

Ortopedi ve Travmatoloji Cerrahisi Hemşireliğinde Klinik Uygulamalar...261

Tuğçe Yeşilyaprak • Mehmet Halil Öztürk

Kas İskelet Sistemi Anatomi ve Fizyolojisi	261
Karpal Tünel Sendromu	261
Kırıklar	264
Kemik Tümörleri	269
Eklem Replasmanı Tedavileri	271
Ampütasyonlar	273

Bölüm 15

Acil Cerrahisi Hemşireliğinde Klinik Uygulamalar277

Mehmet Halil Öztürk • Tuğçe Yeşilyaprak

Giriş	277
Acil Cerrahi Hemşiresinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları	278
Acil Servislerde Triađ	279
Acil Servislerde Hasta Güvenliği	281
Acil Cerrahi Hastasının Deđerlendirilmesi	283
Acil Serviste Acil Ameliyat Hazırlığı	286
Acil Servisten Ameliyathaneye Transfer Basamakları	288

Bölüm 16**Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklar291****Gülnaz Kızılkaya**

Giriş.....	291
Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıkların Bulaşma Yolları	292
Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklarda İzolasyon Önlemleri	294
Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklarda Hasta Bakım Uygulamaları	296
Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklarda Hasta, Çalışan ve Çevre Güvenliği Önlemleri	297
Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklarda Gelişebilecek Komplikasyonları ve Komplikasyonların Yönetimindeki Hemşirelik Uygulamaları	298
Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklarda Kanıta Dayalı Cerrahi Hemşirelik Yönetimi ve Bakım Uygulamaları	299
Pandemi, Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklarda Güncel Uygulamalar	302

Bölüm 17**Cerrahi Kliniklerde SAS Uygulamaları305****Elif İşlek**

Giriş.....	305
Akreditasyon ve SAS'ın Tanımı ve Temel Hedefleri	306
SAS'ın Tarihiçesi ve Gelişimi	307
Sağlık Kurum ve Kuruluşlarında SAS'ın Önemi	308
SAS ve Hemşirelik Hizmetleri	309
Cerrahi Kliniklerde SAS'ın Önemi	310
Türkiye'deki SAS'ın Gelişimi	311
SAS'ın Türkiye'deki Uygulanışı	311
Sonuç	313

Bölüm 18**Cerrahi Hastalıklarda Deliryum Yönetimi317****Mihriban Tuncer • Zeynep Yılmaz**

Giriş.....	317
Deliryumun Yönetimi	324